

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Α. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- Αρχικοί χρόνοι των βασικότερων ρημάτων της αρχαίας.
- Βασικοί κανόνες τονισμού
- Κλίση των βαρυτόνων ρημάτων, των συνηρημένων, των ρημάτων σε –μι, του ΕΙΜΙ, των αορίστων β΄ και των ιδιότυπων παρακειμένων μέσης φωνής
- Κλίση αντωνυμιών
- Α΄ - Β΄ - Γ΄ Κλίση ουσιαστικών
- Βαθμοί επιθέτων και επιρρημάτων
- Κλίση των βασικότερων επιθέτων Β΄ - Γ΄ κλίσης.

Β. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

- Κύριοι όροι μιας πρότασης
(Ρήμα – Υποκείμενο – Κατηγορούμενο, Αντικείμενο, Απαρέμφατο – Μετοχή → Επιθετική, Κατηγορηματική, Επιρρηματική)
- Σύνταξη απρόσωπων ρημάτων
- Χαρακτηρισμός δευτερευουσών προτάσεων (εισαγωγή, εκφορά, ρόλος)
- Συντακτικός ρόλος των πλάγιων πτώσεων
- Υποθετικοί Λόγοι

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γραφεί η γενική ενικού και η αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού.

Ονομαστική	Γενική Ενικού	Αιτιατική Πληθυντικού
ἡ αἰτία	τῆς αἰτίας	τῶν αἰτιῶν
ἡ νύμφη	τῆς νύμφης	τῶν νυμφῶν
ἡ τράπεζα	τῆς τραπέζης	τῶν τραπεζῶν
ἡ ἀνδρεία	τῆς ἀνδρείας	τῶν ἀνδρειῶν (εὐχρηστο μόνο στον ενικό)
ἡ μνᾶ	τῆς μνᾶς	τῶν μνῶν
ἡ γῆ	τῆς γῆς	(τῶν γεῶν)
ἡ μᾶζα	τῆς μάζης	τῶν μαζῶν
ἡ μέλισσα	τῆς μελίσης	τῶν μελισσῶν
ὁ παιδοτρίβης	τοῦ παιδοτρίβου	τῶν παιδοτριβῶν
ὁ Σπαρτιάτης	τοῦ Σπαρτιάτου	τῶν Σπαρτιατῶν
ὁ κοκλίας	τοῦ κοκλίου	τῶν κοκλιῶν
ἡ αἰσχύνη	τῆς αἰσχύνης	τῶν αἰσχυνῶν

2. Να γράψετε την κλητική ενικού και τη δοτική πληθυντικού των παρακάτω ουσιαστικών.

Ονομαστική	Κλητική Ενικού	Δοτική Πληθυντικού
ὁ στρατιώτης	ὦ στρατιῶτα	στρατιώταις
ὁ Ἀτρείδης	ὦ Ἀτρείδην	Ἀτρείδαις
ὁ βορέας	ὦ βορέα - βορρά	--- (δεν έχει)
ὁ σῖτος	ὦ σῖτε	σίτοις
ὁ πλοῦς	ὦ πλοῦ	πλοῖς
ὁ Ἑρμῆς	ὦ Ἑρμῆ	Ἑρμαῖς
τό λίκνον	ὦ λίκνον	λίκνοις
ὁ στίβος	ὦ στίβε	στίβοις
ἡ ράβδος	ὦ ράβδε	ράβδοις
ὁ Ἄθως	ὦ Ἄθως	(δεν έχει)

3. Να κυκλώσετε το Σ για σωστό ή το Λ για λάθος, όπου θεωρείτε ότι η αντίστοιχη πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη.

α. Η δοτική ενικού του ουσιαστικού <u>ἡ Σαπφώ</u> είναι <u>(ὦ) Σαπφώ</u> .	Σ	Λ
β. Η αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>ὁ βοῦς</u> είναι <u>τούς βόας</u> .	Σ	Λ
γ. Η δοτική ενικού του ουσιαστικού <u>τό ἄστρ</u> είναι <u>τῷ ἄστει</u> .	Σ	Λ
δ. Η δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>ὁ πίναξ</u> είναι <u>τοῖς πινάκεσι</u> .	Σ	Λ
ε. Η γενική του ουσιαστικού <u>ἡ ποιότης</u> είναι <u>τῆς ποιότητος</u> .	Σ	Λ
στ. Η αιτιατική ενικού του ουσιαστικού <u>τό γέρας</u> είναι <u>γέρους</u> .	Σ	Λ
ζ. Η αιτιατική ενικού του ουσιαστικού <u>ἡ θυγάτηρ</u> είναι <u>θυγατέρα</u> .	Σ	Λ
η. Η δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>ἡ ἀστήρ</u> είναι <u>ἀστρέσι</u> .	Σ	Λ
θ. Η δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>ὁ μάρτυς</u> είναι <u>μαρτύροις</u> .	Σ	Λ
ι. Η γενική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>οἱς</u> είναι <u>ώτων</u> .	Σ	Λ

4. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

ὁ ἀδελφός:	κλητική ενικού	→	ὦ ἀδελφέ
ἡ γαστήρ:	κλητική ενικού	→	ὦ γαστήρ
ἡ γῆ:	αιτιατική ενικού	→	τήν γῆν
τό γῆρας:	γενική / δοτική ενικού	→	τοῦ γήρωσ / τῷ γήρα
ἡ γραῦς:	δοτική / κλητική ενικού	→	τῆς γραός / ὦ γραῦ
ἡ ἐλπίς:	κλητική ενικού / δοτική πληθυντικού	→	ὦ ἐλπίς / τοῖς ἐλπίσι
τό ὄστουν:	δοτική ενικού / αιτιατική πληθυντικού	→	τῷ ὄστῳ / τά ὄστᾱ
ὁ υἱός:	γενική ενικού / πληθυντικού	→	τοῦ υἱοῦ / υἱέος τῶν υἱέων
φύλακας:	ίδια πτώση άλλου αριθμού	→	τόν φύλακα
ἡ χεῖρ:	γενική πληθυντικού	→	τῶν χειρῶν

5. Να συμπληρωθούν οι φράσεις με τον κατάλληλο τύπο του επιθέτου που βρίσκεται μέσα στην παρένθεση.

- α. τοῖς αἰφνιδίοις θανάτοις (αἰφνίδιος)
- β. τοὺς γνωρίμους ἀνθρώπους (γνώριμος)
- γ. τῆς χαλκῆς ἀσπίδος (χαλκοῦς)
- δ. τῷ βαθεῖ ποταμῷ (βαθύς)
- ε. τῇ ἀκούσῃ θυγατρὶ (ἄκων)
- στ. τόν εὐφυῆ (και εὐφυᾶ) ἄνδρα (εὐφυής)
- ζ. τήν ἐνδεῆ (και ἐνδεᾶ) πατρίδα (ένδεής)
- η. τόν σώφρονα ῥήτορα (σώφρων)
- θ. τοῖς εὐδαίμοσι πατράσι (εὐδαίμων)
- ι. αἱ κύριαι δυνάμεις (κύριος)

6. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

τοῖς ἀμελέσι:	ίδια πτώση άλλου αριθμού	→	τῷ ἀμελεῖ
ὁ ἐκών:	δοτική / κλητική ενικού	→	ὦ ἐκών / τῷ ἐκόντι
ὁ ἀκτῆμων:	κλητική θηλυκού γένους	→	ὦ ἀκτῆμον
ὁ εὖνους:	γενική / αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τῶν εὖνων / τά εὖνοα
ὁ μέλας:	γενική ενικού και στα τρία γένη	→	τοῦ μέλανος τῆς μελαίνης τοῦ μέλανος

ὁ πλήρης:	κλητική ενικού στο θηλυκό γένος/ γενική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	ᾶ πλήρες / τῶν πλήρων
ὁ φοβερός:	δοτική ενικού / ονομαστική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τῷ φοβερῷ / τὰ φοβερά
ὁ χαρίεις:	ονομαστική / δοτική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τὰ χαρίεντα / τοῖς χαρίεσι

7. Να κυκλώσετε το Σ για σωστό ή το Λ για λάθος, όπου θεωρείτε ότι η αντίστοιχη πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη.

α. Το θηλυκό του υπερθετικού βαθμού του επιθέτου <u>ἐχθρός</u> είναι <u>ἐχθιστη</u> .	Σ	Λ
β. Η κλητική ενικού του συγκριτικού βαθμού στο θηλυκό του επιθέτου <u>ἡδύς</u> είναι <u>ἡδίω</u> .	Σ	Λ
γ. Ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου του <u>ὠφέλιμος</u> είναι <u>ὠφελιμώτερος</u> .	Σ	Λ
δ. Ο υπερθετικός βαθμός του επιθέτου <u>πιθανός</u> είναι <u>πιθανότατος</u> .	Σ	Λ
ε. Ο υπερθετικός βαθμός του επιθέτου <u>βασιλικός</u> είναι <u>βασιλικώτερος</u> .	Σ	Λ
στ. Ο θετικός βαθμός του επιθέτου <u>πρῶτος</u> είναι <u>πρό</u> .	Σ	Λ
ζ. Ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου <u>εὐελπις</u> είναι <u>εὐελπιστότερος</u> .	Σ	Λ

8. Να γράφουν οι τύποι των αντωνυμιών που ζητούνται:

ἀλλήλων:	δοτική / αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τοῖς ἀλλήλοις / τὰ ἄλληλα
αὐτοῦ:	αιτιατική ενικού στο θηλυκό γένος	→	αὐτήν
αὐτῷ:	ίδια πτώση του άλλου αριθμού στο β' πρόσωπο	→	ὕμῖν αὐτοῖς
ἄττα:	δοτική ενικού στο θηλυκό γένος	→	τινί
ἄττα:	γενική ενικού / πληθυντικού στο θηλυκό γένος	→	ἧστινος / ὦντινων
ἐμαῖς:	ίδιος τύπος για πολλούς κτήτορες	→	ἡμετέραις
ἡλικίου:	ίδια πτώση άλλου αριθμού και στα τρία γένη	→	ἡλικίων
μηδετέρων:	γενική ενικού στο θηλυκό γένος	→	μηδετέρας
τῷ:	ίδια πτώση στον πληθυντικό	→	τισί
τῷ:	ίδια πτώση του άλλου αριθμού στο θηλυκό γένος	→	τίσι
ὑμετέρους:	ίδιος τύπος για έναν κτήτορα	→	σοῦς

9. Οι αντωνυμίες που βρίσκονται στην παρένθεση να γραφούν στον αντίστοιχο τύπο με τη λέξη που προσδιορίζουν.
- α. κύλικος οὐδεμιᾶς (οὐδεῖς)
 - β. ἀνδρός τινός (τις)
 - γ. ἀνθρώποις οἷσιτις (ὄστις)
 - δ. δυνάμει ἦτινι (ὄστις)
 - ε. τῆς γῆς τῆσδε (ὄδε)
 - στ. ἠδονῶν τοιούτων (τοιούτος)

10. Να κυκλώσετε το Σ για σωστό ή το Λ για λάθος, όπου θεωρείτε ότι η αντίστοιχη πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη.

α. Το ουδέτερο της μετοχής του ενεστώτα του ρήματος <u>κλίνω</u> είναι <u>κλίνουν</u> .	Σ	Λ
β. Το γ' πληθυντικό της ευκτικής του ενεστώτα του ρήματος <u>θηρεύω</u> είναι <u>θηρεύοιντο</u> .	Σ	Λ
γ. Το γ' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα του ρήματος <u>κελεύομαι</u> είναι <u>κελευέτω</u> .	Σ	Λ
δ. Ο παρατατικός του ρήματος <u>ἐμμένω</u> είναι <u>ἐμμενον</u> .	Σ	Λ
ε. Το γ' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του μέλλοντα του ρήματος <u>παιδεύω</u> είναι <u>παιδεύσοι</u> .	Σ	Λ
στ. Το β' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του μέλλοντα του ρήματος <u>φθείρω</u> είναι <u>φθείροις</u> .	Σ	Λ
ζ. Ο παθητικός μέλλοντας α' του ρήματος <u>πέμπομαι</u> είναι <u>πεμφθήσομαι</u> .	Σ	Λ
η. Ο παθητικός μέλλοντας β' του ρήματος <u>σφάλλομαι</u> είναι <u>σφαλήσομαι</u> .	Σ	Λ
θ. Το γ' ενικό πρόσωπο του μέλλοντα του ρήματος <u>βιβάζω</u> είναι <u>βιβᾶς</u> .	Σ	Λ
ι. Το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου του ρήματος <u>φυλάττω</u> είναι <u>φύλαξον</u> .	Σ	Λ
ια. Το γ' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του αορίστου β' του ρήματος <u>μετέχω</u> είναι <u>μετάσχη</u> .	Σ	Λ
ιβ. Το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα του ρήματος <u>φημί</u> είναι <u>φᾶσι</u> .	Σ	Λ
ιγ. Το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ρήματος <u>οἶδα</u> είναι <u>εἴσατε</u> .	Σ	Λ
ιδ. Το απαρέμφατο παρακειμένου μέσης φωνής του ρήματος <u>κηρύττω</u> είναι <u>κεκήρυχθαι</u> .	Σ	Λ
ιε. Το β' ενικό προστακτικής αορίστου β' του ρήματος <u>παρέρχομαι</u> είναι <u>πάρελθε</u> .	Σ	Λ

11. Να γραφούν οι τύποι των παραθετικών που ακολουθούν στους άλλους βαθμούς στον ίδιο τύπο:

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
τόν ἄρπαγα	ἀρπαγίστερον	ἀρπαγίστατον
τοῦ βαθέος	τοῦ βαθυτέρου	βαθυτάτου
ἐγγύς	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω
ἔντιμος	ἐντιμότερος	ἐντιμότατος
τόν εὖνουν	εὖνούστερον	εὖνούστατον
τό κενόν	κενότερον	κενότατον
ταχύς	θάττων	τάχιστος
τό βαλόν	μᾶλλον βαλόν	μάλιστα βαλόν
σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
πολλούς	τούς πλείους	πλείστους

12. Να συμπληρώσετε τις υπόλοιπες εγκλίσεις του ενεστώτα.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
<u>τολμῶμεν</u>	τολμῶμεν	τολμῶμεν	-----
χρῆται	<u>χρῆται</u>	χρῶτο	χρήσθω
κτᾶ	κτᾶ	<u>κτῶο</u>	κτῶ
<u>βοηθοῦμεν</u>	βοηθῶμεν	βοηθοῖμεν	-----
ἀξιοῖ	ἀξιοῖ	<u>ἀξιόη</u>	ἀξιούτω
ζηλοῖς	ζηλοῖς	ζηλοῖς / -οίς	<u>ζήλου</u>

13. ἐκρίθην:

Να κλιθεῖ σε όλες τις εγκλίσεις στο χρόνο που βρίσκεται.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
ἐκρίθην	κριθῶ	κριθείην	-----
ἐκρίθης	κριθῆς	κριθείης	κρίθητι
ἐκρίθη	κριθῆ	κριθείη	κριθήτω
ἐκρίθημεν	κριθῶμεν	κριθείημεν / εἴμεν	-----
ἐκρίθητε	κριθῆτε	κριθείητε / - εἴτε	κρίθητε
ἐκρίθησαν	κριθῶσι	κριθείησαν / - εἶεν	κριθέντων
Απαρέμφατο	κριθῆναι	Μετοχή	κριθείς, κριθεῖσα, κριθέν

14. έβίων:

Να κλιθεί σε όλες τις εγκλίσεις στο χρόνο που βρίσκεται.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
έβίων	βιῶ	βιῶην	-----
έβίως	βιῶς	βιῶης	-----
έβίω	βιῶ	βιῶη	-----
έβίωμεν	βιῶμεν	βιῶημεν / βιῶμεν	-----
έβίωτε	βιῶτε	βιῶητε / βιῶτε	-----
έβίωσαν	βιῶσι	βιῶησαν / βιῶεν	-----
Απαρέμφατο	βιῶναι	Μετοχή	βιούς, βιοῦσα, βιόν

15. Να τονίσετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

▪ έντιθι: έντιθι	▪ παραστηθι: παράστηθι
▪ έπεμβης: έπέμβης	▪ άφιστη: άφίστη
▪ προδιδου: προδίδου	▪ έξεσαι: έξέσαι
▪ άποπλει: άπόπλει	▪ κατασιωπαν: κατασιωπαῖν
▪ έφιετω: έφιέτω	▪ άφου: άφοῦ

16. Να τονίσετε τις παρακάτω λέξεις και να δικαιολογήσετε τον τόνο:

▪ πρωτος: πρῶτος	▪ έλεύθερος: έλεύθερος
▪ κπτος: κῆτος	▪ πληθους: πλήθους
▪ φερω: φέρω	▪ άθλητων: άθλητῶν
▪ λογοις: λόγοις	▪ νους: νοῦς
▪ τουτων: τούτων	▪ δυναμις: δύναμις
▪ ήθος: ἥθος	▪ οίνος: οἶνος
▪ έμφανους: έμφανοῦς	▪ σπευδε: σπεῦδε
▪ βελος: βέλος	

17. Να χαρακτηρίσετε τις υπογραμμισμένες συλλαβές ως φύσει μακρόχρονες, φύσει βραχύχρονες ή θέσει μακρόχρονες:

▪ ἐ <u>πῆ</u> νουν → φύσει μακρόχρονη	▪ <u>κύ</u> κλωψ → θέσει μακρόχρονη
▪ <u>φó</u> βου → φύσει βραχύχρονη	▪ <u>δεῦ</u> ρο → φύσει μακρόχρονη
▪ λα <u>οῦ</u> → φύσει μακρόχρονη	▪ δια <u>τρί</u> βω → φύσει μακρόχρονη
▪ <u>ποι</u> πταί → φύσει μακρόχρονη	▪ <u>λοι</u> πόν → φύσει μακρόχρονη
▪ γεωρ <u>γοί</u> → φύσει βραχύχρονη	▪ πα <u>παί</u> → φύσει μακρόχρονη
▪ <u>λύ</u> οι → φύσει μακρόχρονη	▪ <u>ξύ</u> λοις → φύσει βραχύχρονη
▪ <u>αὐ</u> τός → φύσει μακρόχρονη	▪ θε <u>ῶ</u> → φύσει μακρόχρονη
▪ <u>έ</u> χθρός → θέσει μακρόχρονη	▪ γυ <u>μοί</u> → φύσει βραχύχρονη
▪ <u>έ</u> ξω → θέσει μακρόχρονη	

18. Να συμπληρωθούν τα κενά με τους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας και να κλιθεί ο τύπος της δεικτικής αντωνυμίας που υπάρχει:

- Τά καλά παρ' ἡμῖν (ἐγώ, δοτική πληθυντικού) καί τό τῆς ἀρετῆς ὄνομα τίμιον.
- Οὐδέ γάρ ἐγώ πρός σέ (σύ, αιτιατική ενικού) ἐπεὶ καί νῦν, ἵνα μηδέ τοῦτο λάθῃ σε (σύ, αιτιατική ενικού, αδύναμος τύπος).
- Ὅταν νομοθετῶμεν, τοῦθ' ἡμᾶς (ἐγώ, αιτιατική πληθυντικού) σκοπεῖν.
- Τήν εἰρήνην τήν δι' έμοῦ (ἐγώ, γενική ενικού) γεγενημένην.
- Διατριβαί καί συνήθειαι μεθ' ὕμῶν (σύ, γενική πληθυντικού) ἐλευθέριοι.
- Ἐν δέ τῇ πρεσβείᾳ συσσιτεῖν ἡμῶν (ἐγώ, δοτική πληθυντικού) ἐσπούδασεν, οὐκ έμέ (ἐγώ, αιτιατική ενικού) πείσας, ἀλλά τούς μέτ' έμοῦ (ἐγώ, γενική ενικού).

19. Να συμπληρωθούν τα κενά με τους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας και να κλιθεί ο τύπος της δεικτικής αντωνυμίας που υπάρχει:

- Οἱ στρατιῶται (ὁ στρατιώτης) ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ (ἡ ἀπορία) εἰσίν.
- Οἱ νόμοι (ὁ νόμος) ἐπιμελοῦνται τῶν πολιτῶν (ὁ πολίτης).
- Τήν πόλιν ὄπλων (τό ὄπλον) και βελῶν καί σίτων (ὁ σίτος) καί παρασκευῶν ἀπασῶν (ἡ παρασκευή ἅπασα) ἐνέπλησεν.
- Οἱ πρεσβῦται (ὁ πρεσβύτες) θαυμάζουσι τὰς ἀρετάς (ἡ ἀρετή) τῶν νεανιῶν (ὁ νεανίας).
- Μεγίστης τιμῆς (ἡ τιμή) ἀπολαύουσιν οἱ νικηταί (ὁ νικητής).
- Οἱ διδάσκαλοι (ὁ διδάσκαλος) τῶν Περσῶν (ὁ Πέρσης) σοφοί εἰσί.
- Ἡ Αἴγυπτος (ἡ Αἴγυπτος) φέρει κριθῆν (ἡ κριθή) ἄφθονον καί τυρόν (ὁ τυρός).
- Τότε αἱ ὁδοί (ἡ ὁδός) κατέχονται τῷ ποταμῷ (ὁ ποταμός) καί οὐκ ἔστιν ἄνευ πλοίου (τό πλοῖον) πορεύεσθαι.

20. Να κλιθούν τα συνηρημένα ουσιαστικά:

α. ό κατάρρους

β. ή μνᾶ

γ. ό Θαλῆς

δ. τό κανοῦν

ε. ή γαλῆ

Ενικός αριθμός		
ό κατάρρους	ή μνᾶ	ό Θαλῆς
τοῦ κατάρρου	τῆς μνᾶς	τοῦ Θαλοῦ
τῷ κατάρρῳ	τῇ μνᾷ	τῷ Θαλῆ
τόν κατάρρουν	τήν μνᾶν	τόν Θαλῆν
(ὄ) κατάρρου	(ὄ) μνᾶ	(ὄ) Θαλῆ
Πληθυντικός αριθμός		
οί κατάρροι	αί μναῖ	---
τῶν κατάρρων	τῶν μνῶν	---
τοῦς κατάρροις	ταῖς μναῖς	---
τοῖς κατάρρους	τάς μνᾶς	---
(ὄ) κατάρροι	(ὄ) μναῖ	---

Ενικός αριθμός	
τό κανοῦν	ή γαλῆ
τοῦ κανοῦ	τῆς γαλῆς
τῷ κανῶ	τῇ γαλῆ
τό κανοῦν	τήν γαλῆν
(ὄ) κανοῦν	(ὄ) γαλῆ
Πληθυντικός αριθμός	
(τά κανᾶ)	αί γαλαῖ
(τῶν κανῶν)	τῶν γαλῶν
(τοῖς κανοῖς)	ταῖς γαλαῖς
(τά κανᾶ)	τάς γαλαῖς
[(ὄ) κανᾶ]	(ὄ) γαλαῖ

21. Να γράψετε στο ίδιο πρόσωπο στους άλλους χρόνους:

Χρονική αντικατάσταση				
ενεστώτας	<u>ἀγοράζεις</u>	διώκει	ἀποψηφιζόμενος	<u>τρέπομεν</u>
παρατατικός	ἠγόραζες	<u>ἐδίωκε</u>	---	ἐτρέπομεν
μέλλοντας	ἀγοράσεις	διώξει	ἀποψηφιούμενος	τρέψομεν
αόριστος	ἠγόρασας	ἐδίωξε	<u>ἀποψηφισάμενος</u>	ἐτρέψαμεν
παρακείμενος	ἠγόρακας	δεδίωχε	ἀπεψηφισμένος	τετρόφαμεν
υπερσυντέλικος	ἠγοράκεις	ἐδεδιώχει	---	ἐτετρόφεμεν

Χρονική αντικατάσταση				
ενεστώτας	<u>ἀπαλλάττεσθαι</u>	κόπτετε	παύουσι	γράφουσα
παρατατικός	---	ἐκόπτετε	ἔπαυον	---
μέλλοντας	ἀπαλλάξεσθαι	<u>κόψετε</u>	παύσουσι	γράψουσα
αόριστος	ἀπαλλάξασθαι/ ἀπαλλαχθῆναι	ἐκόψατε	<u>ἔπαυσαν</u>	γράψασα
παρακείμενος	ἀπηλλάχθαι	κεκόφατε	πεπαύκασι	γεγραφυῖα
υπερσυντέλικος	---	ἐκεκόφετε	ἐπεπαύκεσαν	---

Χρονική αντικατάσταση	
ενεστώτας	πορεύει / η
παρατατικός	ἐπορεύου
μέλλοντας	πορεύσει / η
αόριστος	ἐπορεύσω
παρακείμενος	πεπόρευσαι
υπερσυντέλικος	ἐπεπόρευσο

22. Να γράψετε στο ίδιο πρόσωπο στις άλλες εγκλίσεις:

Εγκλιτική αντικατάσταση			
οριστική	ἐκέλευσας	πέπαυκε	τοξεύετε
υποτακτική	κελεύσης	πεπαυκῶς ἦ	τοξεύετε
ευκτική	κελεύσαις	πεπαυκῶς εἶη	τοξεύοιτε
προστακτική	κέλευσον	πεπαυκῶς ἔστω	τοξεύετε

Εγκλιτική αντικατάσταση				
οριστική	ἐφυλάξαμεν	πράττει	ἐλέξατο	κατεκοπτόμεθα
υποτακτική	φυλάξωμεν	πράττη	λέξεται	---
ευκτική	φυλάξαιμεν	πράττοι	λέξαιτο	---
προστακτική	---	πραττέτω	λεξάσθω	---

23. Να γραφούν οι τύποι των μετοχών που ακολουθούν:

δεικνύν:	αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος	→	τα δεικνύντα
διδούς:	δοτική ενικού / πληθυντικού στο ίδιο γένος	→	τῷ διδόντι / τοῖς διδοῦσι
φυγών:	αιτιατική / κλητική ενικού στο ίδιο γένος	→	τόν φυγόντα / ῶ φυγών
ληφθεῖς:	δοτική πληθυντικού και στα τρία γένη	→	τοῖς ληφθεῖσι / ταῖς ληφθείσαις / τοῖς ληφθεῖσι
πεπραχώς:	ονομαστική πληθυντικού και στα τρία γένη	→	οἱ πεπραχότες / αἱ πεπραχυῖαι / τά πεπραχότα
ἰών:	αιτιατική ενικού / δοτική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τό ἰόν / τοῖς ἰοῦσι
κελεῦσαν:	γενική ενικού / ονομαστική πληθυντικού στο αρσενικό γένος	→	τοῦ κελεύσαντος / οἱ κελεύσαντες

24. α. Να κλιθεῖ το αριθμητικό τρεῖς στο ουδέτερο γένος.

τρία / τριῶν / τρισί / τρία

β. ἑνός: να γραφεί ο ίδιος τύπος στα άλλα δύο γένη.

μιάς / ἑνός

25. Να γραφούν οι τύποι των ρημάτων:

ἀμύνω:	→	ἀμυνοῖεν
ἀναβάντες:	→	ἀνάβηθι
ἀξιοῦμαι:	→	ἀξιοῖ / ἀξιοῦται
ἀποδιδράσκω:	→	ἀποδρᾶναι
ἀποκτείνουσι:	→	ἀπεκτόνασι
γράφουσιν:	→	ἐγράφησαν
δεδοίκασι:	→	πεφύβηνται
δείκνυμι:	→	δείκνυσι
διαπλεύσοισθε:	→	διάπλει
διδασκέτω:	→	διδαχθήσεται
ἔαν:	→	εἴων
εἰδήσοις:	→	εἰδείης
εἰσενέγκη:	→	εἰσοίσουσα
ἐπινοῶ:	→	ἐπινοοῦν
ἐπισταῖο:	→	ἐπίστασθαι
ἐσχέκασι:	→	σχοίης
ζῆν:	→	βιῶναι
ἠγγελμένος:	→	ἠγγελο
καθεστώς:	→	καταστάς
καταλείπομαι:	→	καταλιπώμεθα
λήψεσθε:	→	εἰλημμένοι εἰσί
πυθέσθων:	→	πεύσεσθαι
σμπάσχω:	→	σμπαθῶν
φαίνομαι:	→	φανῆναι
φασίν:	→	οριστική: φασί υποτακτική: φῶσι ευκτική: φαῖεν προστακτική: φάντων
χαίρω:	→	γεγηθότες εἶμεν / γεγηθυῖαι εἶμεν / γεγηθότα εἶμεν
χρῶμαι:	→	ἐχρῶ
ψηφίσασθαι:	→	ψηφιοῖτο

Επιμέλεια: Κολοκυθά Δήμητρα

ΚΕΙΜΕΝΑ

Στα ακόλουθα κείμενα των αρχαίων ελληνικών να κάνετε τις γραμματικές παρατηρήσεις που ζητούνται ανά κείμενο.

Κείμενο 1^ο

Λαερτίου Διογένης, Φιλοσόφων βίων καί δογμάτων συναγωγή,
Πλάτων, III 56

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Μεταφέρετε τα ουσιαστικά της α΄ κλίσης στις πλάγιες πτώσεις του άλλου αριθμού.
 - τῆ τραγωδία → τῶν τραγωδιῶν – ταῖς τραγωδίαις – τὰς τραγωδίας
 - ὑποκριτὴν → τῶν ὑποκριτῶν – τοῖς ὑποκριταῖς – τοὺς ὑποκριτὰς
 - τῆς φιλοσοφίας → (τῶν φιλοσοφιῶν – ταῖς φιλοσοφίαις – τὰς φιλοσοφίας)
- Γράψτε τα ουσιαστικά της β΄ κλίσης στη γενική – δοτική και αιτιατική των δύο αριθμῶν.
 - ὁ χορός → τοῦ χοροῦ - τῷ χορῶ - τὸν χορόν
τῶν χορῶν – τοῖς χοροῖς – τοὺς χορούς
 - Αἰσχύλος → τοῦ Αἰσχύλου – τῷ Αἰσχύλῳ - τὸν Αἰσχύλον
Πληθυντικός δεν υπάρχει
 - ὁ λόγος → τοῦ λόγου – τῷ λόγῳ - τὸν λόγον
τῶν λόγων – τοῖς λόγοις – τοὺς λόγους
- ἦν :
 - να κλιθεῖ η οριστική ενεστώτα και παρατατικού.

Οριστική Ενεστώτα	Οριστική Παρατατικού
εἶμι	ἦ / ἦν
εἶ	ἦσθα
ἐστί(ν)	ἦν
ἐσμέν	ἦμεν
ἐστέ	ἦτε / ἦστε
εἰσί(ν)	ἦσαν

- να αντικατασταθεῖ εγκλιτικά στο γ΄ πληθυντικό ενεστώτα.
 - οριστική : εἰσί(ν)
 - υποτακτική : ᾧσι(ν)
 - ευκτική : εἶψαν / εἶεν
 - προστακτική : ἔστων / ἔστωσαν / ὄντων

4. Μεταφέρετε τον τύπο **διεδραματίζεν** σε όλες τις εγκλίσεις του ενεστώτα.
- οριστική : διαδραματίζει
 - υποτακτική : διαδραματίζη
 - ευκτική : διαδραματίζοι
 - προστακτική : διαδραματιζέτω

5. **συνεπλήρωσεν** : αντικαταστήστε εγκλιτικά τον τύπο.
- οριστική : συνεπλήρωσεν
 - υποτακτική : συμπληρώση
 - ευκτική : συμπληρώσαι
 - προστακτική : συμπληρωσάτω

6. **διαναπαύεσθαι** :

α) κλίνετε την προστακτική στον ίδιο χρόνο και φωνή.

Προστακτική

διαναπαύου
διαναπαυέσθω

διαναπαύεσθε
διαναπαυέσθων (-ωσαν)

β) σημειώστε τα απαρέμφατα ενεστώτα και μέλλοντα στις δύο φωνές.

Ενεστώτας ενεργητικής φωνής	διαναπαύειν
Ενεστώτας μέσης φωνής	διαναπαύεσθαι
Μέλλοντας ενεργητικής φωνής	διαναπαύσειν
Μέλλοντας μέσης φωνής	διαναπαύσεσθαι

γ) γράψτε τις μετοχές όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.

- ενεστώτα : διαναπαυόμενος/διαναπαυομένη/διαναπαυόμενον
- μέλλοντα : διαναπαυσόμενος/διαναπαυσομένη/διαναπαυσόμενον
- + παθητικού : διαναπαυσθησόμενος/ διαναπαυσθησομένη/ διαναπαυσθησόμενον
- αορίστου : διαναπαυσάμενος – διαναπαυσάμενη – διαναπαυσάμενον
- + παθητικού : παυσθείς/παυσθεισα/παυσθέν
- παρακειμένου : διαναπεπαυμένος/διαναπεπαυμένη/διαναπεπαυμένον

Επιμέλεια: Νίκα Νατάσα

Κείμενο 2^ο
Πλάτων, Φαῖδων 58 a - c

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

- τό πλοῖον → τά πλοῖα
- τῷ Θεῷ → τοῖς Θεοῖς
- νόμος → νόμοι
- τῷ χρόνῳ → τοῖς χρόνοις
- ἄνεμοι → ἄνεμος
- τοῦ πλοίου → τῶν πλοίων
- χρόνος → χρόνοι
- τῷ δεσμοτηρίῳ → τοῖς δεσμοτηρίοις
- τοῦ θανάτου → τῶν θανάτων

2. Κλίνετε πλήρως τα προσηγορικά ουσιαστικά της πρώτης κλίσης.

Ενικός αριθμός

ἡ θεωρία	ἡ ἀρχή	ἡ πρύμνα	ἡ δίκη
τῆς θεωρίας	τῆς ἀρχῆς	τῆς πρύμνης	τῆς δίκης
τῆ θεωρία	τῆ ἀρχῆ	τῆ πρύμνη	τῆ δίκη
τήν θεωρίαν	τήν ἀρχήν	τήν πρύμναν	τήν δίκη
(ῶ) θεωρία	(ῶ) ἀρχή	(ῶ) πρύμνα	(ῶ) δίκη

Πληθυντικός αριθμός

αἱ θεωρίαι	αἱ ἀρχαί	αἱ πρύμναι	αἱ δίκαι
τῶν θεωριῶν	τῶν ἀρχῶν	τῶν πρυμνῶν	τῶν δικῶν
ταῖς θεωρίαις	ταῖς ἀρχαῖς	ταῖς πρύμναις	ταῖς δίκαις
τάς θεωρίας	τάς ἀρχάς	τάς πρύμνας	τάς δίκας
(ῶ) θεωρίαι	(ῶ) ἀρχαί	(ῶ) πρύμναι	(ῶ) δίκαι

3. **έστί** : αντικαταστήστε τον τύπο χρονικά και εγκλιτικά.

Χρονική αντικατάσταση		Εγκλιτική αντικατάσταση	
ενεστώτας	έστί	οριστική	έστί
παρατατικός	ἦν	υποτακτική	ἦ
μέλλοντας	ἔσται	ευκτική	εἶη
αόριστος	ἐγένετο	προστακτική	ἔστω
παρακείμενος	γέγονε		
υπερσυντέλικος	ἐγεγόνει		

4. Εντοπίστε τους τύπους του αορίστου και αντικαταστήστε τους εγκλιτικά στην ίδια φωνή. Κλίνετε, επίσης, σε καθέναν τους την προστακτική της άλλης φωνής.

οριστική	ἔσωσε	εὗξαντο	ἤρξαντο	ἔστεψε
υποτακτική	σώση	εὗζωνται	ἄρζωνται	στέψη
ευκτική	σώσαι	εὗξαιντο	ἄρξαιντο	στέψαι
προστακτική	σωσάτω	εὗξάσθων (-ωσαν)	ἄρξάσθων (-ωσαν)	στεψάτω

Προστακτική		
---	---	---
σῶσαι	ἄρξον	στέψαι
σωσάσθω	ἄρξάτω	στεψάσθω
---	---	---
σώσασθε	ἄρξατε	στέψασθε
σωσάσθων (-ωσαν)	ἄρξάντων (-ωσαν)	στεψάσθων (-ωσαν)

* το εὖχομαι δεν έχει άλλη φωνή

Κείμενο 3^ο
Λυσίου, Ὀλυμπιακός 1 – 3

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Κάθε ουσιαστικό της πρώτης και δεύτερης κλίσης που βρίσκεται σε πλάγια πτώση να μεταφερθεί στην αντίστοιχη του άλλου αριθμού.

▪ τῷ χρόνῳ	→	τοῖς χρόνοις
▪ τοὺς τυράννους	→	τόν τύραννον
▪ φιλοτιμίαν	→	(φιλοτιμίας)
▪ γνώμης	→	γνωμῶν
▪ τόν σύλλογον	→	τούς συλλόγους
▪ ἀρχήν	→	ἀρχάς
▪ τῆς φιλίας	→	(τῶν φιλιῶν)
▪ ἔργα	→	ἔργον
▪ σοφιστῶν	→	σοφιστοῦ
▪ βίου	→	βίων
▪ πολίτου	→	πολιτῶν

2. Κλίνετε τις δεικτικές αντωνυμίες που εντοπίζετε στο κείμενο στο ίδιο γένος.

Ενικός αριθμός		
ἐκεῖνος	οὗτος	τοῦτο
ἐκεῖνου	τούτου	τούτου
ἐκεῖνῳ	τούτῳ	τούτῳ
ἐκεῖνον	τοῦτον	τοῦτο
---	οὗτος	---
Πληθυντικός αριθμός		
ἐκεῖνοι	οὗτοι	ταῦτα
ἐκεῖνων	τούτων	τούτων
ἐκεῖνοις	τούτοις	τούτοις
ἐκεῖνους	τούτους	ταῦτα
---	---	---

3. Εντοπίστε δύο ρηματικούς τύπους αορίστου ενεργητικής και μέσης φωνής και αντικαταστήστε τους εγκλιτικά.

Εγκλιτική αντικατάσταση					
οριστική	ἔπαυσε(ν)	ἐκώλυσεν	εναλλακτικά:	ἐποίησε	ἤγησατο
υποτακτική	παύσῃ	κωλύσῃ		ποιήσῃ	ἤγησῃται
ευκτική	παύσαι	κωλύσαι		ποιήσαι	ἤγησαιτο
προστακτική	παυσάτω	κωλυσάτω		ποιησάτω	ἤγησάσθω (-ωσαν)

4. ἔπαυσε :

α) αντικαταστήστε χρονικά τον τύπο σε ενεργητική και μέση φωνή.

Χρονική αντικατάσταση		
	Ενεργητική φωνή	Μέση φωνή
ενεστώτας	παύει	παύεται
παρατατικός	ἔπαυε	ἐπαύετο
μέλλοντας	παύσει	παύσεται
αόριστος	ἔπαυσε	ἐπαυσατο
παρακείμενος	πέπαυκε	πέπαυται
υπερσυντέλικος	ἔπεπαύκει	ἔπέπαυτο

β) Γράψτε τα απαρέμφατα όλων των χρόνων και στις δύο φωνές.

	Ενεργητική φωνή
ενεστώτας	παύειν
μέλλοντας	παύσειν
αόριστος	παῦσαι
παρακείμενος	πεπαυκέναι

γ) Κλίνετε την προστακτική παθητικού αορίστου.

Προστακτική

παύθητι
παυθήτω

παύθητε
παυθέντων

5. Εντοπίστε έναν τύπο παρατατικού και κλίνετέ τον.

- **διέκειντο**

Παρατατικός
διεκείμην
διέκεισο
διέκειτο
διεκείμεθα
διέκεισθε
διέκειντο

6. **έκώλυσεν** : αντικαταστήστε εγκλιτικά και στις δύο φωνές.

Εγκλιτική αντικατάσταση		
	Ενεργητική φωνή	Μέση φωνή
οριστική	έκώλυσεν	έκωλύσατο
υποτακτική	κωλύση	κωλύσπαι
ευκτική	κωλύσαι	κωλύσαιτο
προστακτική	κωλυσάτω	κωλύσασθε

7. **ἀκουσόμενοι, συμβουλεύειν** : να αντικατασταθούν χρονικά οι τύποι στη φωνή που βρίσκονται.

Χρονική αντικατάσταση		
	ἀκουσόμενοι	συμβουλεύειν
ενεσιώτας	ἀκούμενοι	συμβουλεύειν
παρατατικός	---	---
μέλλοντας	ἀκουσόμενοι / ἀκουσθησόμενοι	συμβουλεύειν
αόριστος	ἀκουσάμενοι / ἀκουσθέντες	συμβουλεύειν
παρακείμενος	ἤκουσμένοι	συμβεβουλευκέναι
υπερσυντέλικος	---	---

Επιμέλεια: Νίκα Νατάσα

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

1. Στο ακόλουθο κείμενο να βρεθούν τα κατηγορούμενα του υποκειμένου και του αντικειμένου.
 - ἄτακτον, ἴδιον: κατηγορούμενα στο ἢ φύσις.
 - κοινόν τεταγμένον ταυτό: κατηγορούμενα στο υποκείμενο οἱ νόμοι.
 - πονηρά: κατηγορούμενο στο υποκείμενο ἢ φύσις.

2. Στις ακόλουθες προτάσεις να εντοπιστούν οι γενικές κατηγορηματικές και τα είδη τους.
 - α. τῆς γνώμης: γενική κατηγορηματική της ιδιότητας
 - β. τῶν σοφῶν: γενική κατηγορηματική διαιρετική
 - γ. ἡμερῶν: γενική κατηγορηματική ιδιότητας
 - δ. τοῦ ἄρχοντος: γενική κατηγορηματική κτητική
 - ε. τοῦ πατρὸς: γενική κατηγορηματική διαιρετική
 - στ. τῆς Μουσίας: γενική κατηγορηματική διαιρετική
 - ζ. ῥόδων / χρυσοῦ: γενική κατηγορηματική ὕλης
 - η. ποταμῶν: γενική κατηγορηματική διαιρετική

3. Στις ακόλουθες προτάσεις να εντοπίσετε τα επιρρηματικά και προληπτικά κατηγορούμενα.
 - α. ὑπαίθριοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τόπου
 - β. ἄσμενος: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου
 - γ. μέγας: προληπτικό κατηγορούμενο
 - δ. σκοταῖοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του χρόνου ἢ τρόπου
 - ε. μετέωροι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου
 - στ. αὐταρκεστάτη: προληπτικό κατηγορούμενο
 - ζ. Μείζων: προληπτικό κατηγορούμενο
 - η. πελάγιοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τόπου

4. Στο ακόλουθο κείμενο να βρεθούν οι επιθετικοί και κατηγορηματικοί προσδιορισμοί.
 - ἀπάντων: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «ὑμῶν».
 - τὴν αὐτήν: επιθετικός προσδιορισμός στο «γνώμην».
 - τῶν ἐμῶν: επιθετικός προσδιορισμός στο «προγόνων».
 - πλείστων καὶ μεγίστων: επιθετικοί προσδιορισμοί στο «ἀγαθῶν».
 - τῆς εἰς ὑμᾶς: επιθετικός προσδιορισμός στο «εὐνοίας».

5. Να αναγνωρίσετε τις παραθέσεις και τις επεξηγήσεις στις παρακάτω προτάσεις.
 - α. ἄρχειν / ἄρχεσθαι: επιμεριστικές επεξηγήσεις στο «δύο».
 - β. ὁ βασιλεύς: παράθεση στο «Ἀρχίδαμος».
 - γ. οἱ Πέρσαι: παράθεση στο «ἡμεῖς».
 - δ. ἡ τάξις τῶν νόμων, ἡ ψῆφος τῶν δικαστῶν, ἡ κρίσις: επιμεριστικές επεξηγήσεις στο «Τρία».
 - ε. Καί τό πάντων δεινότατον: προεξαγγελτική παράθεση

6. Να χαρακτηρίσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις ως Γενική Υποκειμενική ή Γενική Αντικειμενική ή Γενική Κτητική [Υ, Α, Κ].

Τῆς νίκης τó μέγεθος.	Γενική κτητική
Ἀνάστασις τοῦ δήμου.	• Γενική υποκειμενική: αν η «Ἀνάστασις» σημαίνει έγερση • Γενική αντικειμενική: αν η «Ἀνάστασις» σημαίνει καταστροφή
Ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων.	Γενική υποκειμενική
Ἡ ἀρετή τοῦ ἀνδρός.	Γενική κτητική
Ἐπόπτας τῶν πολεμικῶν.	Γενική αντικειμενική
Πόθος πατρίδων, γονέων, γυναικῶν.	Γενική αντικειμενική
Ἄρχεται ὁ πόλεμος Ἀθηναίων καί Πελοποννησίων.	Γενική υποκειμενική
Τά μέν οὖν ναυτικά τῶν Ἑλλήνων τοιαῦτα ἦν.	Γενική κτητική
Βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων ἔσονται.	Γενική κτητική

7. Να αναγνωριστούν οι γενικές στις ακόλουθες προτάσεις.

- α. Ἡσιόδου: γενική συγκριτική από το «παλαίτερος».
- β. σπηλῶν, ναῶν: γενική αντικειμενική.
- γ. Ἄναρχίας: γενική συγκριτική.
- δ. τῶν πραγμάτων: γενική αναφοράς (ή αφετηρίας) από το «Πόρρω».
- ε. τόλμης: γενική διαιρετική στο «εἰς τοῦτο».
- στ. ἱππέων: γενική υποκειμενική στο «ἐπί τῇ νίκῃ».
- ζ. ἡμερῶν: γενική της ιδιότητας.

8. Να αναγνωριστούν οι δοτικές στις ακόλουθες προτάσεις.

- α. τῷ Κλεάρχῳ: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου.
Τισσαφέρνει: αντικείμενο του απαρεμφάτου.
- β. ἀνθρώποις: δοτική αντικειμενική από το επίθετο «δύσνους».
- γ. τοῖς ἀνθρώποις: δοτική αντικειμενική από το επίθετο «ἔμφυτος».
- δ. τοῖς λησταῖς: δοτική αντικειμενική από το επίρρημα «ὁμοίως».
- ε. λίθοις: επιρρηματική δοτική του οργάνου.
τοξεύμασι: επιρρηματική δοτική του οργάνου.
ἀκοντίοις: επιρρηματική δοτική του οργάνου.
- στ. Δειλία: επιρρηματική δοτική της αιτίας.
- ζ. ναυσίν: επιρρηματική δοτική του μέσου ή συνοδείας.
- η. Ὀλίγοις: δοτική προσωπική κτητική από το ρήμα «ὑπῆρχον».

- θ. μοι: δοτική προσωπική ηθική.
- ι. ταῖς Ἀθήναις: δοτική προσωπική χαριστική.

9. Να αναγνωριστούν οι αιτιατικές στις ακόλουθες προτάσεις.

- α. πλῆθος: αιτιατική που δηλώνει αναφορά.
- β. τόν αὐτόν τρόπον: αιτιατική που δηλώνει τρόπο.
- γ. ταῦτά: αιτιατική της αιτίας στο «ἄχθομαι».
- δ. τήν ψυχήν: αιτιατική της αναφοράς στο «βελτίων».
- ε. σταδίους: αιτιατική τοπικής έκτασης στο «κατεσκάφη».
- στ. πλείστον: αιτιατική του ποσού.
- ζ. χρόνον: αιτιατική που δηλώνει χρόνο.

10. Να χαρακτηριστούν οι παρακάτω υποθετικοί λόγοι:

- α. Εἰ + ευκτική → οριστική ιστορικού χρόνου.
Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.
- β. Εἰ + ευκτική → δυνητική ευκτική.
Απλή σκέψη του λέγοντος.
- γ. Ἴαν + υποτακτική → οριστική ενεστώτα.
Αόριστη επανάληψη σε παρόν / μέλλον.
- δ. Εἰ + οριστική → ευχετική ευκτική.
Πραγματικό.
- ε. Ἴάν + υποτακτική → δυνητική ευκτική.
Προσδοκώμενο.
- στ. Ἴν + υποτακτική → προστακτική.
Προσδοκώμενο.
- ζ. Εἰ + οριστική → προστακτική.
Πραγματικό.
- η. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → δυνητική οριστική.
Μη πραγματικό.
- θ. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → οριστική ιστορικού χρόνου.
Μη πραγματικό.
- ι. Εἰ + ευκτική → οριστική μέλλοντα.
Απλή σκέψη του λέγοντος.
- ια. Εἰ + ευκτική → δυνητική οριστική.
Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.
- ιβ. Ἴάν + υποτακτική → μέλλοντας διαρκείας.
Αόριστη επανάληψη σε παρόν / μέλλον.

- ιγ. Ἐάν + υποτακτική → παρακείμενος με σημασία μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.
- ιδ. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → παρατατικός απροσώπου.
Μη πραγματικό.
- ιε. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → δυνπτική οριστική.
Μη πραγματικό.
- ιστ. Εἰ + οριστική μέλλοντα → οριστική μέλλοντα.
Τυπικά πραγματικό / ουσιαστικά προσδοκώμενο.
- ιζ. Εἰ + οριστική → οριστική (ἔστί).
Πραγματικό.
- ιν. Ἄν + υποτακτική → οριστική μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.
- ιθ. Ἐάν + υποτακτική → γνωμικός αόριστος.
Αόριστη επανάληψη σε παρόν / μέλλον.
- κ. Εἰ + οριστική → οριστική.
Πραγματικό.
- κα. Εἰ + ευκτική → δυνπτική ευκτική.
Απλή σκέψη του ομιλούντος.
- κβ. Ἄν + υποτακτική → οριστική ενεστώτα.
Αόριστη επανάληψη σε παρόν/ μέλλον.
- κγ. Ἄν + υποτακτική → οριστική μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.
- κδ. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → δυνπτική οριστική.
Μη πραγματικό.
- κε. Ἄν + υποτακτική → οριστική μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.
- κστ. Εἰ + οριστική → οριστική.
Πραγματικό.
- κζ. Εἰ + ευκτική → οριστική ιστορικού χρόνου.
Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.
- κη. Εἰ + οριστική μέλλοντα → οριστική μέλλοντα.
Τυπικά πραγματικό, νοηματικά προσδοκώμενο.
- κθ. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → δυνπτική οριστική.
Μη πραγματικό.
- λ. Ἄν + υποτακτική → οριστική μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.

11. Να τεθούν στην ορθή πτώση τα αντικείμενα στις εξής προτάσεις:

- α. δεσπότη
- β. ταῖς γυναίξί
- γ. τοῦ ἀπόντος φίλου
- δ. χρημάτων
- ε. τῶν ἐντολῶν
- στ. τῆς πόλεως
- ζ. Εὐβοεῦσι
- η. πλοίων
- θ. τούτοις
- ι. ἀγαθῶν
- ια. Τοῖς νόμοις
- ιβ. τοῖς ἀγαθοῖς
- ιγ. Πλείστων δεινῶν
- ιδ. πάντων
- ιε. ἐμοί
- ιστ. τῷ Κλεάρχῳ
- ιζ. τῆς πεδιάδος
- ιη. ἀρχῆς
- ιθ. τῷ λοχαγῷ
- κ. εὐδαιμονίας

12. Να αναγνωριστούν οι παρακάτω ονοματικές προτάσεις:

- α. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως υποκείμενο στο «δῆλον ἦν».
- β. Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική ως αντικείμενο στο «ἐφοβεῖτο».
- γ. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική, ολικής άγνοιας, διμελής ως επεξήγηση στο «τουτ'».
- δ. Δευτερεύουσα ονοματική αιτιολογική υποθετικής αιτιολογίας ως υποκείμενο στο «δεινόν (έστί)».
- ε. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως υποκείμενο στο «έποίψαν».
- στ. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως αντικείμενο στο «εἶρηκα».

- ζ. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως αντικείμενο στο «ἔλεγε».
- η. Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική ως υποκείμενο στο «Δέος ἐστί».
- θ. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική, ολικής αγνοίας ως αντικείμενο στο «ἤρετο».
- ι. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική μερικής αγνοίας ως υποκείμενο στο «φανερὸν γενήσεται».
- ια. 1) Δευτερεύουσα ονοματική αιτιολογική υποθετικής αιτιολογίας ως υποκείμενο στο «θαυμαστὸν ἐστί»
2) Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως αντικείμενο στο «συνιδεῖν».
- ιβ. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως κατηγορούμενο στο «οὗτος».
- ιγ. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως επεξήγηση στο «τοῦτο».
- ιδ. Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική ως υποκείμενο στο «δεινὸν εἶναι».
- ιε. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική ολικής άγνοίας διμελής ως αντικείμενο στο «θαυμάζω».
- ιστ. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική μερικής άγνοίας (με εισαγωγικό το «ὅπως») ως αντικείμενο στο «φυλάττου» ή ενδοιαστική ως αντικείμενο επίσης (με εισαγωγικό το «ὅπως μή»).
- ιζ. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως επεξήγηση στο «τοῦτο».
- ιη. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως αντικείμενο στο «ἔλεγον».
- ιθ. Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική ως αντικείμενο στο «ὄρατε» (με εισαγωγικό το «ὅπως μή») ή πλάγια ερώτηση ως αντικείμενο επίσης (με εισαγωγικό το «ὅπως»).
- κ. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως αντικείμενο «ὑπόμενε».

13. Να αναγνωριστούν οι εξής δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις:

- α. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο «προσῆκει».
- β. Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τελικού αιτίου στο «ἐπιτηδεύομεν».
- γ. Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική απαρεμφατική που εκφράζει το φυσικό επακόλουθο ως προς την κύρια.
- δ. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική οριστική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (υστερόχρονο) στην κύρια.

- ε. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική οριστική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (προτερόχρονο) στην κύρια.
- στ. Δευτερεύουσα επιρρηματική εναντιωματική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στην κύρια, με την οποία σχηματίζει λανθάνοντα υποθετικό λόγο του πραγματικού.
- ζ. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορικοαιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο «εμακάριζον».
- η. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου στο «άνεπαύοντο».
- θ. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική πρόταση ως γενική της αιτίας στο «ώργισθην».
- ι. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στην κύρια.
- ια. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στην κύρια.
- ιβ. Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στην κύρια.
- ιγ. Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τελικού αιτίου στην κύρια.
- ιδ. Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική απαρεμφατική ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει επιδιωκόμενο σκοπό ως προς την κύρια.
- ιε. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονικοϋποθετική που σχηματίζει με την προσδιοριζόμενη κύρια πρόταση λανθάνοντα υποθετικό λόγο της απλής σκέψης.
- ιστ. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική οριστική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (προτερόχρονο) στην κύρια.
- ιζ. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική ως γενική της αιτίας στο «διδόναι λόγον».
- ιη. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική ως δοτική του μέσου / οργάνου στην κύρια.
- ιθ. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στην κύρια.
- κ. Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στην κύρια.

14. Απρόσωπα ρήματα

- α. Πάτριον (ἐστί): απρόσωπο ρήμα
κτᾶσθαι: υποκείμενο του ρήματος
ἡμᾶς: υποκείμενο του απαρεμφάτου
- β. Δεῖ: απρόσωπο ρήμα
τούς νέους: υποκείμενο του ρήματος
ὀρέγεσθαι: υποκείμενο του απαρεμφάτου
- γ. Ἐδόκει: απρόσωπο ρήμα
οὐκ ἀσφαλές εἶναι: υποκείμενο του ρήματος
σκηνοῦν: υποκείμενο του απαρεμφάτου
- δ. Δεινόν (ἐστί): απρόσωπο ρήμα
τούς χείρονας: υποκείμενο του απαρεμφάτου
ἄρχειν: υποκείμενο του ρήματος
- ε. Χρή: απρόσωπο ρήμα
(τινά): υποκείμενο του απαρεμφάτου
μή καταφρονεῖν: υποκείμενο του ρήματος
τοῦ πλήθους: αντικείμενο του απαρεμφάτου
- στ. Ῥαδίως ἔχει: απρόσωπο ρήμα
αὐτούς: υποκείμενο του απαρεμφάτου
δακρῦσαι: υποκείμενο του ρήματος
- ζ. δεῖ: απρόσωπο ρήμα
τόν ἄνθρωπον: υποκείμενο του απαρεμφάτου
μοχθεῖν: υποκείμενο του ρήματος
- η. Ἄνάγκη (ἐστί): απρόσωπο ρήμα
διαλέγεσθαι: υποκείμενο του ρήματος
(τινά): υποκείμενο του απαρεμφάτου
- θ. Ἐξῆν: απρόσωπο ρήμα
σωθῆναι: υποκείμενο του ρήματος
αὐτόν: υποκείμενο του απαρεμφάτου
- ι. 1. Αἰσχρόν (ἐστί): απρόσωπο ρήμα
ἁμαρτάνειν: υποκείμενο του ρήματος
(τινά): υποκείμενο του απαρεμφάτου
2. (ἐστί): ρήμα
τό ἁμαρτάνειν: υποκείμενο του ρήματος
Αἰσχρόν: κατηγορούμενο του υποκειμένου

15. Ταυτοπροσωπία – Ετεροπροσωπία

- α. ετεροπροσωπία
- β. ταυτοπροσωπία
- γ. ετεροπροσωπία
- δ. ταυτοπροσωπία
- ε. ετεροπροσωπία
- στ. ταυτοπροσωπία
- ζ. ετεροπροσωπία
- η. ετεροπροσωπία
- θ. ετεροπροσωπία
- ι. ετεροπροσωπία

16. Αντικείμενο

- α. τοῦ βίου: αντικείμενο
- β. τοὺς στρατιώτας: ἄμεσο αντικείμενο
τὴν λύπην: ἔμμεσο αντικείμενο
- γ. ἡμᾶς: ἄμεσο αντικείμενο
διαβαίνειν: ἔμμεσο αντικείμενο
- δ. μοι: αντικείμενο
τοῖς πράγμασι: δοτική της αιτίας
- ε. μάχης: αντικείμενο
- στ. εἶναι: αντικείμενο
- ζ. εἶναι: αντικείμενο
- η. ἔχειν: αντικείμενο
- θ. μου: αντικείμενο
- ι. τοῖς ὄρκοις: αντικείμενο

17. Κατηγορούμενο

- α. Διδάσκαλος: επιρρηματικό κατηγορούμενο σκοπού
- β. τῶν σοφῶν: γενική κατηγορηματική διαιρετική
- γ. Τίς: κατηγορούμενο
- δ. στερεός: προληπτικό κατηγορούμενο
- ε. τῆς πόλεως: γενική κατηγορηματική κτητική
- στ. τοιοῦτος: κατηγορούμενο
- ζ. Ἄνυπόδητος: κατηγορούμενο
- η. ἐκούσας: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου
- θ. σοφοί: κατηγορούμενο
- ι. ἐλαίας: γενική κατηγορηματική ὕλης

18. Είδη του «άν»

- α. δυνητικό
- β. υποθετικό
- γ. δυνητικό
- δ. ερωτηματικό
- ε. Άν πράξης: υποθετικό
έπαινεσθείς άν: δυνητικό
- στ. δυνητικό
- ζ. δυνητικό
- η. αοριστολογικό
- θ. αοριστολογικό
- ι. αοριστολογικό

19. Μετοχές

- α. κατηγορηματική
- β. χρονική
- γ. εναντιωματική
- δ. κατηγορηματικές
- ε. υποθετική
- στ. υποθετική
- ζ. επιθετική/ αναφορική
- η. ἄγων: τροπική
ἔχοντα: επιθετική/ αναφορική
- θ. αιτιολογική
- ι. χρονικοῦποθετική

Επιμέλεια: Μαντουβάλου Μ. Ηλιόχαρη